

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellaneorum Observationum Libri quatuor

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Cap. XXII. Apuleji locus e prima Apologia explicatur. Quid sit querquerus morbus; quae in genere aquatilium spuria & fascina dicantur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

CAPUT XXII.

Apuleji locuse prima Apologia explicatur. Quid sit querquerus morbus, quæ in genere aquatilium spuria & fascina dicantur.

INter alia magiæ argumenta, quibus Apulejum inimici incessabant, quæ sita ab eo ad amoris illecebras spuria a mari & fascina jactabant: Posse dicitis (inquit) ad res venereas sumpta de mari spuria & fascina, propter nominum similitudinem. Nempe quia genitalium utriusque sexus hæc nomina sunt. Ut nemini non clarum. Nam spuria in feminis dicuntur partes generationi dicatæ *παρὰ τὸ σπείρειν*. fascina autem virorum sunt. Quod argumentum sola nominum similitudine inductum sic deinceps levi manu Apulejus repercutit: Qui minus possit ex eodem litore calculus ad vesicam, testa ad testamentum, cancer ad ulcera, alga ad querquerum? Sensus est: si nominum similitudo idoneum est argumentum, cur iis aquatilibus quæ spuria & fascina dicuntur, aliqua inesse amatoria facultas credatur, pari jure, eadem in aliis nominum similitudo præbebit argumentum aliarum naturæ virium. Sed si ita est, sequetur calculum e littore peritum prodesse contra vesicæ calculum; & testam ad hoc, ut testamentum ab aliquo rationibus nostris accommodatum relinquatur: & cancerum ulcera ejusdem nominis emendare, & algæ vim inesse ad querquerum sanandum. In aliis igitur, quæ ibi adducuntur, non obscura est nominum convenientia, in alga & querquero non item: quæ vocabula neque litera ulla convenire, neque numero Syllabarum palam est.

Verum hoc quicquid est caliginis, nominis hujus querquerus significatio intellecta statim purgabit. Grammatici du-

duplicem hujus notionem tradunt, unam quidem qua durities & magnitudo intelligatur, alteram qua frigus. Festus *Querqueram febrem gravem & magnam. Nam quidam quercum dictam volunt, quod id genus arboris cum grave sit, ac durum, tum etiam in ingentem evadat altitudinem. Aurelius autem Opilius frigidam ait dici & cum horrore trementem. Santra eam ex Græco deducit, qui tremorem ejusmodi κάρκαρον dicunt. Plauti etiam verba adducit e *Frivolaria*; *Is mihi erat bilis, querquera, tussis, &c.* Item Lucilii, *jactam me ut febris querquera terret.* Alibi*

Querquera consequitur febris, captisque dolores.

Atque ex posteriori acceptione apparet, quamobrem *Apulejus* algam & querquerum, ut similia nomina conjungat. Nam alga quidem, cum sit marinæ herbæ nomen, literis & pronuntiatione minimum ab algore, quod significat frigus, discrepare palam est; cum querquero autem literis & pronuntiatione multum, nec minus, significatione, tamen secundum istos, qui ex vocabulorum allusione medicamentorum opportunitates captabant, oporteret algam, quia literis & sono cum algore convenit, valere ad querqueræ febris algorem solvendum.

Hæc meo judicio, vera interpretatio est horum *Apuleji* verborum, quidquid dicat *Pricæus* in notis ad *Apologiam* hanc; negat enim ex hoc loco *Apuleji* querquerum esse frigidum. Sed ipsum audiamus: *Si querquerum, inquit, ex se frigidum ad quid alga? ut intendatur frigus? nuga. algam facite Apulejus ut remedium caloris posuit: querquerum itaque censeamus oportet febrem calidam & siccam.* Quasi de legitimi remedii inventionem ibi ageretur; & non ad hominem esset argumentum, ad eorum scilicet redarguendam absurditatem, qui ex sola nominum convenientia & allusione dijudicarent, quod cuique morbo opportunum esset remedium. Nam si querquerus morbus vehementi frigore est infestus, tanto minus algida, & quicquid algori quocumque modo est

est

est affine, ei convenire par est. Et tamen captanti remedia ex ea similitudine; quam nomina quarundam rerum præferunt morborum nominibus collata, consentaneum est algam ob hoc ipsum, quia algorem sonat, rigoris illius a quo querquera febris dicta est, optimum esse remedium: perinde ut calculus litoralis eadem vocum vestigia sequenti, efficax esset vesicæ calculi medicamentum, cancer animal ulceris cognominis. Quæ similitudo nominum morbi & remedi, manifesta in verbis *Apuleji*, *Pricum* admonere poterat, querquerum ibi induci eo sensu quo veteres acceperunt, pro ea scilicet febre, quæ ægrotos frigore quatit; ab eo frigore & importuno tremore nomen adeptæ. Nam κάρκαραρον, unde querquerum, tremorem Græci vocant auctore *Santra* apud *Festum*, citato loco; & *Homerus* κερκάρειν idem quod tremere:

— κάρκαραρον δὲ γὰρ πόδες οἱ.

Ita & *Maro* accepit, ad eum *Homeri* locum alludens

Pulsuque pedum tremit excita tellus.

Ab eodem tremore & quercum dictam suspicor, non solum a ventorum impulsu; sed etiam quod rudi ævo a mortalibus adhuc glande vescentibus, sæpius quateretur; quod fortasse *Maro* innuit hoc versu;

Concussa que famem in silvis solabere quercu.

In quercum enim ascendentes ramos concutiebant. Sed & carceri inde nomen inditum, quem qui ingrederentur, subterranei loci frigore tremere. Qualem frigoris rigorem expertum *Jugurtham* *Numidarum* Regem captivum, cum in barathrum conjectus esset, *Plutarchus* tradit, atque ex dolore insanientem, ceu in balneum frigidum demissus esset, dixisse: Ηράκλεις, ὡς ψυχρὸν ὑμῶν τὸ θαλάσσιον. Nec quenquam porro *Hesychii* glossa perturbet, qui κερκάρει, exponit φοφεί, idque verbum ἰδίωμα ἤχου *Soni* proprietatem significare. Parum enim refert de sono an de motu intelligas. Quæ res adeo sunt natura affines &

E

con-

conjunctæ, ut cum motus absque sono, qui quidem sensu percipiatur, esse possit, nunquam tamen sonus absque motu aut excitari aut conservari possit. Quod ad *spuria* & *fascina* attinet, ibi relata ab *Apulejo*, satis quidem constat in censu esse aquatilium, atque ita nominata, quod partes viri & feminae genitales figura expriment, ut jam dictum est: de genere autem aliqua ambiguitas esse potest; an sint conchylia, ut vult *Turnebus*, an alterius generis. *Conchas* (inquit lib. 17. *Advers.* cap. 15.) quasdam propter similitudinem pudendorum virilium & muliebrium virginalia & *veretilla* vocat *Apulejus*. Rursus lib. 29. *Advers.* cap. 13. His nominibus intelligit conchylia quadam, qua partes illas, quas dixi, figura referunt. Contra *Aristoteles* lib. 4. *histor.* cap. 8. pinnas iis tribuens, non obscure hac nota e conchyliorum censu excludere videtur: ἔστι δὲ, inquit, ἐνιαυζῶνα περιττὰ καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ, & paucis interjectis: ἀλλὰ δὲ ὁμοία αἰδοίῳ ἀνδρὸς, τότε εἶδ' ὅ, καὶ τὸ μέγεθ' ὅ, πλὴν ἀντὶ τῶν ὀρχέων πλέρουσας ἔχ' ἑνὸς δύο. Hæc ibi *Aristoteles*.

CAPUT XXIII.

Vox restituta in versu Empedoclis: emendatio auctoritate Aristotelis confirmata.

Te in plerisque codicibus excusis atque etiam in collectaneis philosophicæ poësis ab *Henrico Stephano* editis, leguntur hi versus *Empedoclis*,

Ἡ δὲ γὰρ πᾶσι ἐγὼ γενόμεν κέρητε κόρ' ὅ τε,
Θάμν' ὅ τ' ὀϊωνός τε, καὶ εἰν αἰλί ἔλλοπ' ὅ ἰχθύς.

Unus *Conradus Rittershusius* corruptum in voce ἔλλοπ' ὅ
ver-